

OPERATIVNI PLAN

Institucija BiH za implementaciju Gender akcionog plana BiH 2023. – 2027. godine

mart, 2023. godine

SKRAĆENICE

ARS BiH MLJPI	Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine
AEPTM	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova Bosne i Hercegovine
ADS BiH	Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine
ARZ BiH	Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine
APOSO	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine
ARVO BiH (HEA)	Agencija za visoko obrazovanje Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
BDBiH	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
CIK BiH	Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine
CEDAW	UN Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena
DEI	Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine
DKPT BiH	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine
GAP BiH	Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine
GREVIO	Grupa eksperata za djelovanje protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
KO GAP	Koordinacioni odbor za praćenje implementacije GAP-a
MCP BiH	Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine
MFT BiH	Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine
MKT BiH	Ministarstvo transporta i komunikacija Bosne i Hercegovine
MS BiH	Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine
MVTEO BiH	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine
MP BiH	Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
MVP BiH	Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
MKP BiH	Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine
MLJPI BiH	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine

MO BiH	Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine
OS BiH	Oružane snage Bosne i Hercegovine
RAK BiH	Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
SPS BiH	Služba za poslove sa strancima Bosne i Hercegovine
VSTV BiH	Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Strateški cilj 1:**Izrada, implementacija i praćenje programa mjera za unapređenje ravnopravnosti spolova u institucijama vlasti, po prioritetnim oblastima**

Izrada metodologije prikupljanja podataka za praćenje indikatora napretka GAP-a (uključujući indikatore SDG) u svakoj od institucija BiH zastupljenih u Koordinacionom odboru i shodno tome prikupljanje, analiziranje i redovno objavljivanje statističkih i drugih podataka.

Srednjoročni cilj 1.1**Smanjeno nasilje po osnovu spola, uključujući nasilje u porodici kao i trgovine ljudima**

<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>napomena</i>
1.1.1 Uvođenje i primjena međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova kao obaveza koje direktno ili indirektno regulišu prevenciju i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja, uključujući nasilje u porodici, kao i trgovine ljudima.	U skladu sa nadležnostima pripremiti plan aktivnosti za implementaciju preporuka komiteta potpisnica Istanbulske konvencije Vijeća Evrope i GREVIO komiteta;	ARS BiH MLJPI, sve institucije BiH u KO GAP, KO za Istanbulsku konvenciju	2023.	
	Usvajanje podzakonskih akata Zakona o zabrani nasilja u porodici Brčko Distrikta;	Skupština i Vlada BD BiH	2023.	
	Izrada Zakona o pravima žrtava torture u BiH (uključiti definiciju svjedoka);	MLJPI BiH	2027.	
	Izvršiti analizu i pokrenuti inicijativu za usklađivanje KZ BDBiH sa ZoZD-om, ukoliko postoji potreba;	Skupština i Vlada BD BiH	2024.	
	Sprovesti analizu usklađenosti i inicirati izmjene i dopune Krivičnog zakona Bosne i	ARS BiH MLJPI, MP BiH	2024.	

	Hercegovine u cilju njegovog usklađivanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije;	ARS BiH MLJPI MP BiH	2026.	
	Kriminalizirati seksualno uznemiravanje u KZ BiH, uskladiti KZ BiH sa ZORS-om BiH;	ARS BiH MLJPI, MP BiH	2026.	
	Izmjene i dopune Krivičnog zakona BiH u cilju uključivanja kibernetičkog nasilja sa međunarodnim elementom;	ARS BiH MLJPI, MP BiH	2026.	
	Provesti analizu krivičnih zakona u vezi sa zločinima iz mržnje prema LGBTI populaciji.	ARS BiH MLJPI, MP BiH	2026.	
1.1.2 Redovno sistematsko prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka i informacija o vrstama i obimu rodno zasnovanog nasilja i preduzetim mjerama, uključujući nasilje u porodici, kao i o trgovini ljudima.	Izvršiti kvalitativnu analizu statistike o kriminalu, kako bi se revidirao obrazac kako bi se dobili podaci žrtva-počinilac;	MS BiH	2026.	U okviru IPA III ARS BiH MLJPI predviđeno je uspostavljanje sistema za prikupljanje podataka o nasilju nad ženama. VSTV BiH ima uspostavljen CMS/TCMS sistem, odnosno sistem upravljanja predmetima u sudovima/tužilaštvima, koji omogućava potpuno automatizirane procese rada u cijelom pravosuđu. Sistem se stalno ažurira, a s tim u vezi uvedena je i opcija koja omogućava označavanje odnosa između žrtve i nasilnika u krivičnim predmetima nasilja nad ženama, rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici, odnosno u prekršajnim
	Uspostavljanje mehanizma za elektronsko prikupljanje podataka, praćenje i izvještavanje o rodno zasnovanom nasilju - prema indikatorima za implementaciju Istanbulske konvencije;	ARS BiH MLJPI VSTV BiH, MS BiH, MCP BiH, MP BiH	2027.	
	Uspostavljanje baze podataka za ljudska prava;	MLJPI BiH	2027.	
	Revizija obrasca statistike kriminaliteta;	BHAS	2026.	
	Osigurati prikupljanje sistematskih i uporedivih podataka o svim oblicima nasilja			

	nad ženama iz svih relevantnih administrativnih izvora, razvrstanih po svim relevantnim kategorijama, posebno osiguravajući da tako koordinirane i uporedive podatke prikupljaju svi akteri u krivičnom pravosuđu. ¹	VSTV BiH, MCP BiH, MLJPI BiH, ARS BiH MLJPI	2027.	slučajevima nasilja u porodici. Navedena opcija se primjenjuje od 01.01.2021. godine.
1.1.3 Uspostavljanje efikasnog sistema zaštite i prevencije rodno zasnovanog nasilja, kao i prevenciju i kažnjavanje trgovinu ljudima, naročito ženama i djecom, uključujući zaštitu potencijalnih i stvarnih žrtava, njihovu rehabilitaciju i sudsko gonjenje počinitelja, i svaka druga okolnost koja ima za posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje prava na ravnopravnoj osnovi.	Unapređenje okvira za pružanje usluga žrtvama rodno zasnovanog nasilja, s ciljem usklađivanja pristupa pravima na zaštitu i prevenciju na teritoriji BiH - provođenje analiza i davanje preporuka; Podrška Kancelariji za pružanje psihosocijalne podrške žrtvama nasilja u porodici osnovanoj pri Centru za socijalni rad Brčko Distrikta; Uspostaviti i dodatno ojačati Ured za besplatnu pravnu pomoć MP BiH sa adekvatnim resursima kako bi se besplatna pravna pomoć mogla pružati ženama i djevojčicama. Kancelarija za besplatnu pravnu pomoć treba da ima adekvatne ljudske i finansijske kapacitete da može da pruži pomoć svim licima koja se prijave za pomoć; Podizanje svijesti javnosti o postojanju i uslugama kancelarije Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine za pružanje besplatne	ARS BiH MLJPI, MCP BiH, Ombudsmen BiH, Vlada BDBiH Vlada BDBiH, ARS BiH MLJPI, MCP BiH MP BiH (Ured za besplatnu pravnu pomoć) MP BiH, ARS BiH MLJPI	2026. Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	

¹ Preporuka GREVIO komiteta i Komiteta članica potpisnica Istanbulske konvencije Vijeća Evrope

	pravne pomoći, uspostavljanje saradnje unutar organa uprave; Implementacija aktivnosti iz Strategije i AP za borbu protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini za period 2020-2023. godine koje se odnose na unapređenje ravnopravnosti spolova; Osigurati prepoznavanje i prevenciju rodno zasnovanog nasilja u privremenim prihvatnim centrima i centrima za migrante.	MS BiH, ARS BiH MLJPI MS BiH, Služba za poslove sa strancima	2023. 2023.	
1.1.4 Implementacija ili podržavanje istraživanja o obimu i aspektima problema rodno zasnovanog nasilja, uključujući nasilje u porodici, kao i trgovinu ljudima.	Periodično provoditi istraživanja o rasprostranjenosti i karakteristikama rodno zasnovanog nasilja uz dodatak modula o seksualnom uznemiravanju; Redovno prikupljati podatke vezane za rodnu ravnopravnost u skladu sa SDG indikatorima (UN indikatori održivog razvoja); Izvjestiti o mjerama zaštite svjedoka u slučajevima rodno zasnovanog nasilja, trgovine ljudima i primjeni Pravila o zaštiti žrtava i svjedoka žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini; Osigurati i promovisati dostupne telefonske linije za podršku žrtvama trgovine ljudima;	ARS BiH MLJPI, BHAS MLJPI BiH, BHAS, DEP MS BiH MS BiH	2027. Kontinuirano 2024. 2024.	

	Povećati kapacitete skloništa za žrtve trgovine ljudima i konsultovati žrtve trgovine ljudima o uslugama koje su im potrebne u skloništima; Osigurati finansijska sredstva za nevladine organizacije koje vode skloništa za žrtve nasilja u porodici, kao i trgovine ljudima; Izvršiti analizu postojećih predrasuda i stereotipa prema LGBTI licima (o ljudskim pravima).	MS BiH, MLJPI BIH ARS BiH MLJPI, MS BiH, ARS BiH MLJPI	2023. Kontinuirano 2025.	
1.1.5 Implementacija edukativnih programa za profesionalce, pružaoce usluga, uključujući posebne obuke za prevenciju i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja i trgovine ljudima, uključujući identifikaciju i pomoć žrtvama, te zaštitu njihovih ljudskih prava.	Izvršiti analizu uticaja projekata koji imaju za cilj jačanje pravosuđa i policije, pružiti podršku organizaciji seminara i obuka, te uspostaviti sistem za procjenu uticaja sprovedenih obuka na postupanje policije, socijalnih radnika i pravosuđe u slučajevima rodno zasnovanog nasilja²; Obuke za policiju o primjeni Zakona o zaštiti od nasilja u porodici BD BiH; Obuke multidisciplinarnih timova za zaštitu i prevenciju nasilja u porodici u Brčko Distriktu; Organizovanje obuka o ravnopravnosti spolova, zabrani diskriminacije, rodno zasnovanom nasilju, zločinu počinjenom iz mržnje i trgovini ljudima za sve službenike i	ARS BiH MLJPI Vlada BD BiH, Policija BD BiH, Vlada BD BiH, ARS BiH MLJPI	2025. Kontinuirano Kontinuirano	

² CEDAW preporuka

	službenice SIPA-e, Granične policije i drugih policijskih i sigurnosnih agencija Bosne i Hercegovine;	ARS BiH MLJPI, AEPTM BiH	Kontinuirano	
	Jačanje kapaciteta stručnih timova za istraživanje krivičnih djela trgovine ljudima, što uključuje raspoređivanje odgovarajućeg profila i potrebnog broja istražitelja;	MS BiH	Kontinuirano	
	Ispitati mogućnosti zajedničke obuke za sudije, tužioce i policijske službenike i druge službenike za provođenje zakona, o jedinstvenoj primjeni postojećeg zakonskog okvira, uključujući propise o zaštiti od nasilja u porodici i rodni stereotipa, seksualnog nasilja i uznemiravanja, te propise o zaštita žrtava trgovine ljudima;	VSTV BiH, MS BiH, AEPTM BiH	2025.	
	Provesti obuku državnih službenika o rodnoj ravnopravnosti i prepoznavanju i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama;	ADS BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
	Redizajniranje obaveznih obuka za rukovodeće državne službenike da uključe i teme o anti-diskriminaciji, rodnoj ravnopravnosti i LGBTI. Uključiti u jedan od sedam obaveznih modula za rukovodeće državne službenike (etika u javnoj upravi);	ADS BiH, ARS BiH MLJPI	2026.	
	Provođenje ciljane obuke za rukovodeće službenike na temu ravnopravnosti spolova i antidiskriminaciji;	ADS BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	

	Analizirati i po potrebi pokrenuti unapređenje Pravilnika o polaganju javnog ispita kako bi se u program javnog ispita uvele teme o anti-diskriminaciji, rodnoj ravnopravnosti i LGBTI pravima; Donijeti programe mjera za unapređenje pristupa obrazovanju i ekonomskim resursima za žene i djevojčice, koje su u rizičnoj kategoriji za trgovinu ljudima; Obuka nosilaca/nositeljica pravosudne dužnosti o diskriminaciji LGBTI lica i zločinima počinjenim iz mržnje prema LGBTI licima; Redovne obuke za policijske službenike/ce o pravima i slobodama LGBTI lica i za postupanje u slučaju zločina iz mržnje prema LGBTI licima; Unapređenje praćenja medijskog izvještavanja o izazovima sa kojima se suočavaju LGBTI lica; Javno reagirati na kršenje prava, predrasude i stereotipe prema LGBTI licima.	ADS BiH, ARS BiH MLJPI MS BiH, ARS BiH MLJPI, MLJPI BiH VSTV BiH, ARS BiH MLJPI MS BiH, AEPTM BiH RAK BIH ARS BiH MLJPI, Ombudsmen BiH, Vijeće za štampu, Javni RTV servis	2025. 2026. Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	
1.1.6 Provođenje promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja za podizanje svijesti javnosti o nasilju nad	Organizirati radionice s medijima u cilju osiguranja rodno osjetljivog, angažiranog i odgovornog izvještavanja medija o nasilju	RAK BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	

ženama/rodno zasnovanom nasilju kao kršenju ljudskih prava, uključujući specifične poruke upućene dječacima i muškarcima o njihovoj odgovornosti u pogledu sprječavanja i okončanja nasilja nad ženama, nasilja u porodici i trgovine ljudima.	nad ženama i nasilju u porodici i pravima za žrtve nasilja;			
	Implementacija obuke o rodnoj ravnopravnosti, izrada kodeksa i uvođenje obaveze izvještavanja za sve koji učestvuju u produkciji programa u medijima;	RAK BiH, ARS BiH MLJPI, Javni RTV servis	Kontinuirano	
	Organizovanje aktivnosti podizanja svijesti djece i mladih, te grupa sa posebnim rizikom (Romi, djeca koja ne pohađaju školu) o različitim oblicima i štetnim posljedicama trgovine ljudima;	MS BiH, MLJPI BiH	Kontinuirano	
	Realizacija promotivnih kampanja za suzbijanje stigme pripisane seksualnom nasilju uključujući i seksualno nasilje u braku/partnerskim vezama;	ARS BiH MLJPI, Javni RTV servis	Kontinuirano	
	Provođenje promotivnih kampanja s ciljem podizanja svijesti o ravnopravnosti spolova i problema nasilja nad ženama kao kršenju ljudskih prava, uključujući i konkretne poruke upućene dječacima i muškarcima o njihovoj odgovornosti u pogledu prevencije i ukidanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici;	ARS BiH MLJPI, Javni RTV servis,	Kontinuirano	
	U Kalendaru za obilježavanje značajnih datuma iz oblasti ljudskih prava uvesti Dan ženske aktivnosti - žene, mir i sigurnost;	ARS BiH MLJPI	2025.	

	Medijska kampanja za promociju novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici Brčko Distrikta; Medijske kampanje o instrumentima i dostupnosti zaštite i podrške za sve žrtve nasilja; Implementacija kampanja s ciljem dizanja svijesti o diskriminaciji LGBTI lica i promociju slobode okupljanja.	Vlada BD BiH, ARS BiH MLJPI ARS BiH i javni servisi ARS BiH MLJPI, Javni RTV servis	2025. Kontinuirano Kontinuirano	
1.1.7 Provođenje promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja za podizanje svijesti o specifičnostima više marginaliziranih grupa, koje su u opasnosti od rodno zasnovanog nasilja, uključujući i trgovinu ljudima.	Organizirati radionice s medijima kako bi se razvile vještine za rodno osjetljivo, angažirano i odgovorno medijsko izvještavanje o specifičnostima više marginaliziranih grupa koje su u opasnosti od rodno zasnovanog nasilja, uključujući trgovinu ljudima; Organiziranje aktivnosti podizanja svijesti djece i mladih, te grupa sa posebnim rizikom (Romi, djeca koja ne pohađaju školu) o različitim oblicima i štetnim posljedicama trgovine ljudima; Provođenje aktivnosti za suzbijanje stigme o specifičnostima višestruko marginaliziranih grupa, koje su u riziku od rodno zasnovanog nasilja, uključujući i trgovinu ljudima.	ARS BiH MLJPI, RAK BiH, Javni RTV servis, MS BiH MS BiH ARS BiH MLJPI, Javni RTV servis, ARS BiH MLJPI, MS BiH	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	
1.1.8.	Implementacija politike nulte tolerancije prema uznemiravanju na osnovu spola i	ARS BiH MLJPI, Sve institucije BiH	Kontinuirano	

Pravne, institucionalne, promotivne i edukativne mjere prevencije i zaštite od seksualnog uznemiravanja.	seksualnom uznemiravanju u javnom i privatnom sektoru;	ARS BiH MLJPI, ADS BiH	Kontinuirano	
	Jačanje kapaciteta savjetnika/ca za pitanja uznemiravanja na osnovu spola i seksualnom uznemiravanju u javnom sektoru;			
	Organiziranje aktivnosti podizanja svijesti stručne (unutar institucije) i šire javnosti o seksualnom uznemiravanju.	ARS BiH MLJPI,	Kontinuirano	
Srednjoročni cilj 1.2:				
Postizanje ravnopravne zastupljenosti spolova u kreiranju politika i donošenju odluka na svim nivoima organizacije vlasti u BiH				
<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.2.1	Analiza direktiva EU za ravnopravnost spolova, identificirati bh. Zakone u koje treba transponovati Direktive, inicirati izradu nacrtu izmjena i dopuna pravnih akata;	ARS BiH MLJPI, DEI BiH	2024.	CIK BiH raspolaže samo podacima o registriranim političkim strankama koje sudjeluju u izbornom procesu.
Integracija međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova, kao obaveze koje direktno ili indirektno regulišu ravnopravno učešće u javnom životu, uključujući ravnopravno učešće u organima na svim nivoima organiziranja vlasti iz člana 20. stav 1. ZoRS.	Analiza stranačkih programa sa stanovišta ravnopravnosti spolova i inicijativa za uspostavljanje mehanizama za promociju i poštivanje ravnopravnosti spolova u političkim strankama;	ARS BiH MLJPI CIK BiH	2024.	
	Pokrenuti inicijativu kod političkih stranaka s ciljem da jasno u svojim programima i politikama definiraju ravnopravnost spolova kao osnovnu vrijednost stranke i jasno	ARS BiH MLJPI, CIK	2024.	

	uspostave svoje mehanizme za promociju i poštivanje te ravnopravnosti; Analiza izdvajanja za političke stranke u skladu sa ZoFP koji se odnosi na manje zastupljen spol; Unapređenje zakonskog okvira za veću uključenost žena u politički i javni život (amandmani Zakona o političkim strankama, Zakona o Vijeću ministara, Zakona o upravi, Zakon o državnim službenicima, itd.).	ARS BiH MLJPI, CIK BiH ARS BiH MLJPI, MP BiH	2024. 2027.	
1.2.2 Implementacija gender analize i istraživanja o učešću žena i muškaraca u javnom životu i odlučivanju, na osnovu redovnog vođenja i objavljivanja statističkih evidencija razvrstanih po spolu o zastupljenosti na izbornim listama kandidata, rezultatima izbora na svim nivoima vlasti i zastupljenosti žene i muškarci u izvršnoj vlasti, javnoj upravi, pravosuđu i diplomatiji.	Istraživanje o podzastupljenosti žena u političkom životu BiH; Izrada metodologije za praćenje stanja ravnopravnosti spolova u oblastima javnog, političkog i ekonomskog života u BiH; Na osnovu utvrđenih metodologija izraditi obrasce na osnovu kojih će se izvještavati o rodnoj zastupljenosti; Koristeći statističke podatke Centralne izborne komisije BiH, izraditi gender analizu izbornih rezultata kao i izlaznosti muškaraca i žena, koristeći sve kvantitativne i kvalitativne pokazatelje; Izvršiti analizu najboljih rješenja programa mjera i usvojiti program mjera za zaštitu političara, novinara, branitelja ljudskih	ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI, CIK BiH, ARS BiH MLJPI, CIK BiH ARS BiH MLJPI	2024. 2025. 2024. 2024. 2024.	

	prava, sa posebnim akcentom na problematiku govora mržnje prema navedenim grupama žena.			
1.2.3 Izrada i implementacija mjera za unaprijeđenje ravnopravne zastupljenosti, uključujući višestruko marginalizirane grupe, u javnom životu i mjestima odlučivanja.	Izraditi izmjene i dopune Zakona o Vijeću ministara BiH vezano za minimum 40% manje zastupljenog spola; Uvrštavanje klauzule da se žene ohrabruju da se prijavljuju na rukovodeće pozicije; Korištenje posebne mjere u slučaju rodnog disbalansa u strukturi pojedinih ministarstava, plan mjera za ostvarivanje ravnopravnosti spolova među rukovodećim pozicijama; Provođenje kampanja o potrebi unapređenja ekonomije brige u BiH, ravnomjernije podjele porodičnih obaveza između muškaraca i žena.	MP BiH, ARS BiH MLJPI ADS BiH, ARS BiH MLJPI ADS BiH ARS BiH MLJPI	2026. 2025. Kontinuirano Kontinuirano	
1.2.4 Implementacija obuka u cilju jačanja kapaciteta političkih stranaka u cilju povećanja broja žena u javnom životu na svim nivoima odlučivanja.	Uvođenje certifikata rodne ravnopravnosti za političke stranke (uključujući obuke, usvajanje internih akata i mehanizma za praćenje).	ARS BiH MLJPI	2025.	

1.2.5	Jačanje uloge i odgovornosti medija, implementacija promotivnih aktivnosti, informacionih kampanja i kampanja za podizanje svijesti javnosti o važnosti ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca na svim nivoima političkog i javnog odlučivanja i važnosti rodni stereotipa, seksizma i govora mržnje.	Unapređenje medijske vidljivosti žena-kandidatkinja na izborima; Usklađivanje zakona i podzakonskih akata iz oblasti javnog emitiranja sa ZORS-om.	RAK BiH, ARS BiH MLJPI MKT BiH, RAK BiH, Javni RTV servisi	2024. 2025.	Ministarstvo komunikacija i transporta; - BiH pripremama sljedeće nacrt zakona usklađene sa Zakonom o ravnopravnosti spolova; - Zakon o elektronskim komunikacijama; - Zakon o elektronskim medijima; - Zakon o javnom RTV sistemu u BiH; - Zakon o poštanskom sistemu.
1.2.6	Redovno praćenje i izvještavanje o zastupljenosti žena i muškaraca na mjestima odlučivanja, izbornim listama i drugim procesima selekcije kandidata za rukovodeće pozicije u organima na svim nivoima organizacije vlasti, regionalnom i međunarodnom nivou.	Istraživanje o zastupljenosti žena na rukovodećim pozicijama u tijelima na svim nivoima organizacije vlasti, rukovodećim mjestima u privredi, uslužnoj djelatnosti, nauci i obrazovanju; Statistički registar uskladiti sa ZORS-om: inovirati i proširiti anketni obrazac za popunu podataka koje entitetski zavodi za statistiku šalju poslovnim subjektima (podaci o vlasnicima- rukovodiocima preduzeća), dati na važnosti obavezi popunjavanja obrazaca i pozvati se na ZoRS i na Zakon o statistici; Uspostaviti bazu podataka za ljudska prava u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH koja bi sadržavala i podatke o zastupljenosti spolova;	ARS BiH MLJPI i BHAS BHAS, ARS BiH MLJPI MLJPI	2026. 2027. 2027.	

	Obuke za senzitivizaciju privatnih preduzeća, sindikata i političkih partija, u cilju unapređenja žena na funkcijama donošenja odluka, a u skladu sa preporukama UN Komiteta za CEDAW;	ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
	Podržati uspostavljanje mehanizma za praćenje govora mržnje protiv žena u okviru postojećih agencija koje su nadležne za praćenje govora mržnje u medijima. Izraditi metodologiju praćenja i podržati izradu godišnjih izvještaja o prevalenciji govora mržnje protiv žena u medijima;	ARS BiH MLJPI, RAK BiH, Vijeće za štampu	Kontinuirano	
	Realizacija pilot projekta o zastupljenosti žena na rukovodećim pozicijama u saradnji sa gender centrima i savezima općina i gradova.	ARS BiH MLJPI	2024.	

Srednjoročni cilj 1.3

Uklanjanje diskriminacije na osnovu spola u radu, zapošljavanju i tržištu rada i osiguravanje jednakih mogućnosti za žene i muškarce u pristupu ekonomskim resursima, uključujući smanjenje siromaštva kroz nove makroekonomske i razvojne strategije

<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.3.1 Identificiranje prioriteta zakona i provođenje gender analize, strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti rada, zapošljavanja i pristupa resursima s ciljem uvođenja međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost	Analiza EU Direktiva za ravnopravnost spolova –2010/18/EU, 92/85/EEC, 79/7/EEC, 2010/41/EU, 2006/54/EC, 2004/113/EZ i identificiranje zakona u koje se Direktive trebaju transponovati, inicirati izradu izmjena i dopuna zakonskih akata;	ARS BiH, DEI BiH	2024.	

spolova te utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnosti sa aspekta ravnopravnosti spolova.	Analiza bh. zakonodavstva u vezi sa Direktivama EU koje se odnose na rod, rad i zapošljavanje (79/7/EEC, 2004/113/EZ, 2010/41/EU, 97/81/EZ, 2006/54/EZ, 2004/113/EZ), prikupljanje podataka vezanih za primjenu navedenih Direktiva i davanje preporuka za izmjene i dopune regulatornog okvira u BiH za dosljednu primjenu Direktiva;	ARS BiH MLJPI, DEI BiH, MCP BiH	2024.	
	Kontinuirano provođenje aktivnosti na integrisanju rodne perspektive i uključivanje gender komponente u procesima donošenja strategija ;	ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
	Kontinuirana obuka o rodnoj analizi uticaja propisa u cilju usvajanja propisa i politika koji će predviđati obavezu provođenja iste;	ARS BiH MLJPI, ADS BiH	Kontinuirano	
	Kontinuirana obuka o rodno odgovornom budžetiranju u cilju usvajanja akata i praksi rodno odgovornog budžetiranja u institucijama BiH.	ARS BiH, MFT BH i svim budžetskim korisnicima	Kontinuirano	
1.3.2 Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podatka razvrstanih po spolu o učešću žena i muškaraca na tržištu rada i ekonomskom životu, uključujući učešće na mjestima odlučivanja, napredovanje u karijeri, prihod, nadnice, rad na	Prikupljati, analizirati i redovno objavljivati statističke podatke o učešću žena na tržištu rada, mjestima odlučivanja, napredovanje u karijeri, prihod, nadnice, rad na neodređeno/određeno vrijeme, uslovi poslovnog ugovora, itd; Uspostavljanje baze podataka za ljudska prava i baze podataka o predmetima	ARZ BiH, MCP BiH, ARS BiH MLJPI, BHAS MLJPI BiH	Kontinuirano 2027.	

neodređeno/određeno vrijeme, uslovi poslovnog ugovora, pristup kreditima, itd.	diskriminacije u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH; Inicijativa za vođenje rodno razvrstanih podataka o vlasnicima kredita prema CRK – CB BiH; Izraditi metodologiju prikupljanja podataka o segraciji u zanimanjima (<i>occupational segregation</i>) i razlikama u plaćama (<i>gender pay gap</i>).	ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI, BHAS	2024. 2026.	
1.3.3 Izrada i implementacija programa mjera i aktivnosti za eliminaciju diskriminacije po osnovu spola i seksualnog uznemiravanja u oblasti rada, zapošljavanja i pristupa ekonomskim resursima, uključujući jačanje institucionalnih kapaciteta za primjenu međunarodnih i domaćih standarda u ovoj oblasti, uvođenje rodno odgovarajućih budžeta, te uspostavljanje odgovarajućih institucionalnih mehanizama koji će koordinirati implementacijom ovih mjera.	Podrška programima usmjerenim na programe postizanja jednakih mogućnosti za žene i muškarce na tržištu rada, uključujući ugrožene grupe žena³; Odluke o kriterijima za grantove dostavljati ARS BiH na provjeru usaglašenosti sa ZORS-om i principima ravnopravnosti spolova; Prikupljanje podataka o obukama s ciljem integrisanja različitih grupa nezaposlenih žena, ugrožene grupe žena i žena koje rade u „sivoj ekonomiji“ na formalno tržište rada, uključujući promovisanje preduzetništva žena;	ARZ BiH, MCP BiH, MLJPI BiH ARS BiH MLJPI, sve institucije BiH ARZ BiH	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	

³ Priprema i implementacija posebnih mjera u okviru grantova za nauku, inovacije i sport koje obezbjeđuje MCP (dopuna kriterijuma za dodjelu grantova, praćenje učinka) i sprovođenje posebnih mjera u okviru grantova MLJPI za povratak i Rome (izmjene i dopune Odluke o kriterijumima za dodjelu grantova)

	Zagovarati ujednačavanja naknada za vrijeme trajanja porodijskog odsustva na čitavoj teritoriji BiH; Inicirati donošenje podzakonskog akta u skladu sa Zakonom o radu u institucijama BiH (član 104.) s ciljem ujednačavanja dužine trajanja porodijskog odsustva za zaposlene u institucijama BiH; Usvojiti Okvirnu strategiju za rješavanje ekonomskog iseljavanja žena i djevojčica⁴; Izrada i usvajanje Srednjoročnog programa za suzbijanje diskriminacije i Programa obuka za promociju i zaštitu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini 2023. – 2027. godina.	ARS BiH MLJPI MP BiH ARS BiH MLJPI MCP BiH MLJPI BiH	Kontinuirano 2024. 2023. 2023.	
1.3.4 Podrška istraživanjima i programima za povećanje učešća žena u radnoj snazi i smanjenje nezaposlenosti, razvoja ženskog poduzetništva, kao i o zastupljenosti u poljoprivrednoj proizvodnji i neformalnom sektoru, te ekonomskog i društvenog osnaživanja žena.	Provesti istraživanje o učešću muškaraca i žena u neplaćenom radu, u kojem će biti definirani tipovi neplaćenog rada u Bosni i Hercegovini, vrijeme provedeno u obavljanju i anketu o radnoj snazi; Inicijative i promocije dobrih praksi za oblike zbrinjavanja djece u jaslice, obdaništa i druge ustanove, gdje se o njima vodi briga dok su roditelji na poslu; Strateški plan ARZ BiH prilagoditi ciljevima GAP-a i ZORS-a, uključujući i unapređenje	ARS BiH, MLJPI MCP BiH ARZ BiH ARZ BiH, ARS BiH MLJPI	2025. Kontinuirano 2023.	

⁴ CEDAW Preporuka

	statistike u okviru strateškog cilja IV evidenciju proširiti za dobnu strukturu; Provesti gender analizu politika zapošljavanja i smjernica politika tržišta rada i aktivnih mjera zapošljavanja u BiH; Provesti istraživanje o mogućnostima samozapošljavanja u BiH; Provesti istraživanje o uslovima rada sa gender aspekta, u skladu sa ILO konvencijama i drugim međunarodnim standardima i preporukama (radno vrijeme i rad na pola radnog vremena, bolovanje, godišnje odmore, i sl.).	ARZ BiH, ARS BiH MLJPI ARZ BiH, ARS BiH MLJPI ARZ BiH, ARS BiH MLJPI	2025. 2026. 2027.	
1.3.5 Podrška istraživanjima i programima usmjerenim na unaprijeđenje položaja žena na tržištu rada, te u društvenom i ekonomskom životu, kao na primjer: povremeni posao, prekidi u karijeri, jaz u plaćama i penzijama i dr.	Provesti gender analizu tržišta rada u BiH s ciljem utvrđivanja usklađenosti obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada; Nakon provedene gender analize o jazu u plaćama i drugim primanjima u institucijama BiH i javnom sektoru na nivou BiH, aktivnosti na izradi politika u cilju prevazilaženja istog; Unaprijediti način prikupljanja podataka koji se odnose na odlazak stanovništva na rad u inostranstvo;	ARZ BiH, ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI ARZ BiH, ARS BiH MLJPI	2027. 2027. 2025.	

	Izraditi migracioni profil žena i muškaraca koji su otišli u inostranstvo (po starosti, zanimanju itd.).	ARZ BiH, ARS BiH MLJPI	2026.	
1.3.6. Unaprjeđenje mjera za usklađivanje poslovnog i privatnog života uključujući zaštitu materinstva i očinstva, unaprjeđenje odredbi o plaćenom porodiljskom odsustvu, plaćenom roditeljskom odsustvu za oba roditelja, kao i posebne mjere koje olakšavaju zaposlenicima/ama usklađivanje profesionalnih i porodičnih obaveza.	Inicirati izradu odluke VM kojom bi se omogućilo fleksibilno radno vrijeme u cilju olakšavanja uposlenicama/uposlenicima usklađivanja porodičnog i poslovnog života; Provesti istraživanje o broju muškaraca koji koriste roditeljsko odsustvo u institucijama BiH; Podsticati privatne i javne poslodavce da uzmu u obzir porodične obaveze svojih zaposlenika, donijeti mjere koje će olakšati pomirenje poslovnog i porodičnog života, olakšati uspostavljanje dnevne brige unutar firmi, nagraditi i promovirati one koji na najbolji način provode ove politike.	ARS BiH i MP BIH ARS BiH, MFT BiH ARS BiH MLJPI	2023. 2024. Kontinuirano	
1.3.7. Implementacija promotivnih aktivnosti, informacionih kampanja i kampanja za podizanje svijesti javnosti o pravu žena i muškaraca na jednak pristup zapošljavanju, tržištu rada i ekonomskim resursima u oblasti zaštite okoliša i održivog razvoja.	Razvoj i provođenje kampanje podizanja svijesti građana i građanki o razlikama i uticaju različitih prihoda i beneficija među spolovima, te priznavanju vrijednosti neplaćenog rada na razvoj društva; Promovisati primjere pozitivnih akcija usklađivanja profesionalnih i privatnih obaveza i rezultata koje su te akcije dale na radni i finansijski učinak institucija, firme/preduzeća;	ARS BiH MLJPI, sve institucije BIH ARS BiH MLJPI	Kontinuirano Kontinuirano	ARS BiH MLJPI planira kroz IPA III program pokrenuti aktivnosti na ekonomskom jačanju žena i razvoju „ekonomije brige“.

	Raditi na podizanju svijesti poslodavaca (u privatnom i javnom sektoru) i promovirati primjere pozitivnih akcija da davanjem olakšica radnicima/cama koji/e imaju porodične obaveze mogu bitno uticati na povećanje produktivnosti, unapređenje profesionalne etike i smanjenje broja izostanaka sa radnog mjesta; Organizirati promotivne kampanje sa ciljem povećanja procenta upisa vlasništva nad zemljom i stambenim jedinicama na žene; Provesti kampanju u cilju ohrabrivanja očeva da koriste pravo roditeljskog odustva i u privatnom i u javnom sektoru; Promocija, javna kampanja usmjerena na potrebu većeg izdvajanja za usluge „ekonomije brige“ – vrtića, produženog boravka za djecu, socijalne zaštite za stara lica i domova.	ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI	Kontinuirano Kontinuirano 2025. Kontinuirano	
1.3.8. Praćenje napretka i izvještavanje o zastupljenosti žena i muškaraca u oblasti rada, zapošljavanja i pristupa ekonomskim resursima, kao i u oblasti ženskog poduzetništva.	Statistički registar uskladiti sa ZORS-om: inovirati i proširiti obrazac za popunu podataka koji entitetski zavodi za statistiku šalju poslovnim subjektima; Zagovarati provođenje redovnih anketa „SES“ („<i>structure of earnings</i>“) o strukturi zarada u BiH (petogodišnja).	BHAS, ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI	2024. Kontinuirano	

Srednjoročni cilj 1.4:

Stvaranje enakih možnosti i pristupa obrazovanju za djevojčice i dječake, žene i muškarce u bilo kojoj dobi, uključujući pripadnike ranjivih grupa, u bilo kojoj oblasti (ruralno/urbano) i sa istim izgledima za budući profesionalni život.

Mjera iz Gender akcionog plana BiH	Aktivnost	Nadležne institucije	Rok	Napomena	
1.4.1.	Analiza EU Direktiva za ravnopravnost spolova, identificirati bh. Zakone u koje treba transponovati Direktive, inicirati izradu nacрта izmjena i dopuna pravnih akata;	Sve institucije BiH	Kontinuirano		
Identificiranje prioriternih zakona i provođenje gender analiza, strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti obrazovanja, nauke, kulture i sporta, s ciljem uvođenja i primjene međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u ovim oblastima i utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnosti sa aspekta ravnopravnosti spolova.	Nastaviti inicijative sa svim relevantnim organima uprave koje se odnose na usklađivanje pravilnika o zvanjima sa ZORS-om (rješenja o postavljenju, certifikati o završenoj obuci);	Sve institucije BiH	Kontinuirano		
	Uključivanje principa ravnopravnosti spolova u programe i projekte, aktivnosti, inicijative i izvještaje iz oblasti nauke, kulture i sporta kojim koordinira MCP BiH;	MCP, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano		
	Zagovarati integriranje gender pitanja u nastavne planove i programe i nastavni proces ;	APOSO BiH, ARS BiH MLJPI, MCP BiH	Kontinuirano		
	Inicirati usvajanja revidiranog dokumenta Strategije razvoja nauke u BiH kao instrument za jačanje ravnopravnosti spolova.	MCPBiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano		

1.4.2. Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podatka razvrstanih po spolu o pristupu i učešću žena i muškaraca na svim nivoima u obrazovnom sistemu, nauci, kulturi i sportu.	Šestogodišnja anketa o obrazovanju odraslih; Provođenje gender analiza strategija, politika, programa i projekata u oblasti obrazovanja, nauke, kulture i sporta.	BHAS MCP BiH, ARS BiH MLJPI,	2027. Kontinuirano	
1.4.3 Redovno praćenje i procjena pristupa oba spola na postdiplomskim programima i sticanju naučnih zvanja, kao i pristup grantovima i stipendijama pod istim uslovima, naučno-istraživačkim programima i projektima, kao i u procesima rukovođenja i koordinacije.	Kreirati <i>e-learning platformu</i> obuke o ravnopravnosti spolova za nastavni kadar u osnovnom i srednjem obrazovanju; Inicirati gender studije (master ili doktorski).	MCP BiH, ARS BiH MLJPI MCP BiH, ARVO BiH, ARS BiH MLJPI	2027. 2025.	
1.4.4 Izrada i provođenje programa mjera i aktivnosti za ostvarivanje jednakih prava i jednakog pristupa obrazovanju, nauci, kulturi i sportu uzimajući u obzir potrebe višestruko marginaliziranih grupa.	Jačanje profesionalnih kapaciteta za primjenu domaćih i međunarodnih standarda u obrazovanju, nauci, kulturi i sportu kroz promociju uvođenja rodno odgovornih budžeta na univerzitetima u BiH; Promovisanje uvođenja nulte tolerancije na uznemiravanje na osnovu spola i seksualnog uznemiravanje u akademskoj zajednici u BiH; Razviti i podsticati dodatne programe koji motiviraju žene i muškarce, a naročito	HEA BiH, ARS BiH MLJPI, ARS BiH MLJPI MLJPI BiH, MCP BiH	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	

	pripadnike/ce manjina i ugroženih grupa⁵, da nastave školovanje; Povećati izdvajanje budžetskih sredstava za finansiranje žena sportista i ženskih sportskih organizacija; Promovisati i podržavati aktivnosti na integrisanje rodnog aspekta u obilježavanju javnog prostora (obilježavanje ulica, imenovanje institucija, škola, spomenici, novčanice...).	MCP BiH ARS BiH MLJPI	2024. Kontinuirano	
1.4.5 Podrška istraživanjima o ravnopravnosti spolova u oblastima obrazovanja, nauke, kulture i sporta, kao i programima usmjerenim ka eliminaciji diskriminatornih i stereotipnih stavova u obrazovnim, naučnim, kulturnim i sportskim sadržajima.	Analiza udžbenika za osnovne i srednje škole koji sadrže elemente diskriminacije na osnovu roda i rodni stereotipa, te izrada okvirnih pomaka za razvoj nastavno-pedagoških sadržaja bez rodni stereotipa; Napraviti analizu uključenosti romske populacije u obrazovanje, posebno žena, koja će definirati broj nepismenih, razloge nepismenosti, stepen obrazovanja, razloge napuštanja školovanja itd.; Napraviti analizu uključenosti ranjivih grupa u obrazovanje, posebno žena, koja će definirati broj nepismenih, razloge	ARS BiH MLJPI MLJPI BiH MLJPI BiH	2025. 2024. 2024.	

⁵ To se prije svega odnosi na romsku populaciju, osobe sa invaliditetom i druge marginalizirane grupe

	Saradnja sa univerzitetima na uključivanju oblasti ravnopravnosti spolova u naučno nastavni proces; Podržati programe izučavanja doprinosa žena nauci i razvoju društva u prošlosti i danas, u svijetu i BiH.	HEA BiH, ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI	Kontinuirano Kontinuirano	
1.4.9 Provođenje promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja podizanja svijesti javnosti o ravnopravnosti spolova kao načelu ljudskih prava, a u cilju mijenjanja postojećih stereotipnih stavova i ponašanja u vezi sa ulogama žena i muškaraca.	Organizirati promotivne aktivnosti za ohrabrivanje djevojaka za uključivanje u oblasti obrazovanja u kojima su žene manje zastupljene; Uključivanje sportskih saveza u borbu protiv homofobije i transfobije na sportskim događajima.	HEA BiH, APOSO BiH, ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI	Kontinuirano Kontinuirano	
1.4.10 Praćenje napretka i izvještavanje o zastupljenosti i pristupu žena i muškaraca u oblastima obrazovanja, nauke, kulture i sporta.	Izraditi indikatore za praćenje ravnopravne zastupljenosti i pristupu žena i muškaraca u oblastima obrazovanja, nauke, kulture i sporta.	ARS BiH MLJPI	2024.	
Srednjoročni cilj 1.5 Poboljšanje zdravstvenog stanja žena i muškaraca zahvaljujući jednostavnijem i učinkovitijem pristupu informacijama i zdravstvenim uslugama.				

<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.5.1 Identificiranje prioriteta zakona i gender analize strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti zdravstvene zaštite i prevencije, s ciljem uvođenja i primjene međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u ovim oblastima i utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnosti sa aspekta ravnopravnosti spolova.	Analiza EU Direktiva za ravnopravnost spolova, identificirati bh. Zakone u koje treba transponovati Direktive, inicirati izradu nacrtu izmjena i dopuna pravnih akata.	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	Kontinuirano	
1.5.2 Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje spolno razvrstanih podataka o učešću, pristupu i korištenju zdravstvenih usluga.	Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka razvrstanih po spolu - o učešću, pristupu i korištenju zdravstvenih usluga u oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja.	MCP BiH	Kontinuirano	
1.5.3 Izrada i provođenje programa mjera i aktivnosti za ostvarivanje jednakih prava i jednakog pristupa zdravstvenoj zaštiti, uključujući jačanje profesionalnih kapaciteta za primjenu domaćih i međunarodnih standarda u navedenim oblastima, uvođenje rodno odgovornih budžeta, te uspostavljanje odgovarajućih institucionalnih mehanizama za koordinaciju implementacije ovih mjera.	Osigurati pristup zdravstvenoj zaštiti za korisnike/ce privremenih prihvatnih centara i lica u pokretu za specifične zdravstvene potrebe; U novu Strategiju za odgovor na HIV i AIDS u BiH uključiti rodnu komponentu; Razviti gender osjetljive politike za pružanje zdravstvene zaštite licima sa različitim nivoima i oblicima invaliditeta;	MS BiH, SPS BiH, MLJPI BiH MCP BiH MCP BiH	2024. 2024. 2025.	

	Provesti analizu za uvrštavanje usluge namjernog prekida trudnoće u pokrivenost obaveznim zdravstvenim osiguranjem, kao što je i slučaj sa medicinski indiciranim prekidom trudnoće za žrtve silovanja; Osigurati adekvatnu njegu prilikom porođaja ženama izbjeglicama i tražiteljicama azila.	ARS BiH MLJPI	2024.	
1.5.4	Nastavak aktivnosti za uspostavljanjem specijaliziranih centara za žrtve seksualnog nasilja.	MS BiH, MLJPI BiH, SPS BiH	2024.	
Izrada i implementacija programa, mjera i aktivnosti za pružanje specijaliziranih usluga u oblasti zdravstvene zaštite za žrtve silovanja i seksualnog nasilja.		ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
1.5.5	Provođenje istraživanja rodno zasnovanog nasilja i seksualnog uznemiravanja u zdravstvenim ustanovama prilikom pružanja zdravstvenih usluga; Provesti istraživanje, na temu seksualnih stereotipa, rodno zasnovanog nasilja i seksualnog uznemiravanja.	ARS BiH MLJPI	2025.	
		ARS BiH MLJPI, MCP BiH	2026.	
1.5.6	Podrška projektima edukacije zdravstvenog osoblja o rodno zasnovanom nasilju i seksualnom uznemiravanju u zdravstvenim ustanovama prilikom pružanja zdravstvenih usluga.	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	Kontinuirano	
Pružanje podrške implementaciji obuka o ravnopravnosti spolova za profesionalno osoblje u oblasti zdravstva kako bi se uvažile različite potrebe i interesi i žena i muškaraca i osiguralo rodno osjetljivo pružanje zdravstvenih usluga.				

1.5.7	Provesti istraživanje o uticaju i ulozi očeva u razvoju ličnosti i vaspitanju djece.	ARS BiH MLJPI	2026.	
Podrška istraživanju ravnopravnosti spolova u oblasti zdravlja, kao i programima koji imaju za cilj unapređenje zdravstvene prevencije i zaštite, zaštite mentalnog zdravlja muškaraca i žena, zaštite seksualnog i reproduktivnog zdravlja sa posebnim naglaskom na višestruko marginalizirane grupe.				
1.5.8	Razvijati promotivnu djelatnost na daljem prevazilaženju stigme koja bitno otežava uslove djelovanja u sektoru zdravstva kada je u pitanju pružanje usluga licima koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje tokom rata, kao i ostalim žrtvama rodno zasnovanog nasilja;	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	Kontinuirano	
Provođenje promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja podizanja svijesti javnosti o zdravlju, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje, te potpuno informiranje o opcijama planiranja porodice putem medija i zdravstvenih i obrazovnih ustanova.	Aktivnosti o uklanjanju stigme koja se vezuje za žene žrtve seksualnog nasilja;	ARS BiH MLJPI, MLJPI BiH, Sve institucije BiH	Kontinuirano	U partnerstvu sa Međureligijskim vijećem.
	Promovirati i podsticati usklađivanje sistema zdravstvene zaštite i ugradnje rodne perspektive u sve programe i reforme zdravstvenog sektora, kako bi se osiguralo da žene, uključujući i ugrožene grupe žena, imaju ravnopravan pristup zdravstvenim uslugama i odgovarajuću pokrivenost zdravstvenim osiguranjem, na cijelom području BiH;	MLJPI BiH, MCP BiH	Kontinuirano	Pružanje psihološke podrške ženama žrtvama seksualnog nasilja, u sklopu realizacije ciljeva utvrđenih Platformom za mir. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH usvojio je Platformu za mir na 41. sjednici održanoj 27.07.2018.godine.

	Promovirati inicijativu o liječenju neplodnosti medicinski potpomognutom oplodnjom; Razviti i provesti kampanje u cilju uvođenja ili iniciranja uvođenja seksualnog obrazovanja u nastavne procese, planove i programe rada obrazovnih ustanova, kao i u redovni rad zdravstvenih ustanova, sa posebnim naglaskom na podizanje svijesti kod muškaraca, mladića i dječaka; Podizati svijest kod žena i muškaraca o važnosti redovnih ginekoloških pregleda i pregleda dojki, kao i pregleda muškaraca u cilju prevencije karcinoma prostate i karcinoma testisa.	ARS BiH MLJPI BiH, MCP BiH ARS BiH MLJPI BiH, MCP BiH ARS BiH MLJPI BiH, MCP BiH	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	
1.5.9 Praćenje napretka i izvještavanje o zastupljenosti žena i muškaraca u oblasti zdravstva, pristupu i korištenju zdravstvenih usluga, prevencije i zaštite.	Izraditi indikatore za praćenje ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca u oblasti zdravstva, pristupu i korištenju zdravstvenih usluga, prevencije i zaštite.	ARS BiH MLJPI BiH, BHAS	2025.	
1.6 Srednjoročni cilj: Postizanje socijalne sigurnosti za sve građane, kroz izmjene i usklađivanje zakonodavstva u oblasti socijalne uključenosti, te razvoj i implementaciju savremenih socijalnih politika i programa socijalne zaštite.				

<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.6.1 Identificiranje prioriteta zakona i implementacija gender analize, strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti socijalne zaštite, s ciljem uvođenja i primjene međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u ovim oblastima i utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnosti sa aspekta ravnopravnosti spolova.	Analiza EU Direktiva za ravnopravnost spolova, identificirati bh. zakone u koje treba transponovati Direktive, inicirati izradu nacrtu izmjena i dopuna pravnih akata; Rodno osjetljiva analiza propisa i planova za pitanje smještaja žena civilnih žrtava rata i raseljenih lica, kako bi se spriječili dalji oblici indirektna diskriminacije, a što je u skladu sa preporukom UN Komiteta za CEDAW; Uskladiti sistem socijalne zaštite za nezaposlene majke porodilje na cijeloj teritoriji BiH sa EU Direktivom 92/85/EEC iz 1992. godine.	ARS BiH MLJPI ARS BiH MLJPI BiH ARS BiH MLJPI BiH, MCP BiH	2024. 2023. 2027.	
1.6.2 Redovno prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka razvrstanih po spolu o učešću, pristupu i korištenju socijalne zaštite.	Kontinuirano prikupljanje podataka, razvrstanih po spolu, o licima u stanju socijalne potrebe.	BHAS, ARS BiH MLJPI BiH	Kontinuirano	
1.6.3 Izrada i provođenje programa mjera i aktivnosti za ostvarivanje jednakih prava i jednakog pristupa socijalnoj zaštiti, uključujući jačanje profesionalnih kapaciteta	Inicirati izradu politika za lica sa invaliditetom koje uvažavaju specifične potrebe žena i muškaraca i jednak nivo pristupa uslugama i adekvatnoj zaštiti;	ARS BiH MLJPI	2027.	

za primjenu domaćih i međunarodnih standarda u ovoj oblasti, uvođenje rodno odgovornih budžeta, te uspostavljanje odgovarajućih institucionalnih mehanizama za koordinaciju implementacije ovih mjera.	Inicirati razvoj strategije za interdisciplinarni pristup u radu za podršku civilnim žrtvama rata, naročito žrtvama seksualnog nasilja i djeci rođenoj kao posljedica ratnog silovanja, omogućivši im, <i>de facto</i> , određene prednosti i prava na zdravstveno rehabilitovanje, psihološku pomoć, te pravnu pomoć;	ARS BiH MLJPI BiH, MCP BiH	2024.	
	Izdvojiti adekvatne resurse za pružanje pomoći ženama iz ugroženih grupa, kao i migrantkinjama radi upisa djece u matične knjige rođenih;	MLJPI BiH	2024.	
	Redovita obuka državnih službenika/ca o pravima i slobodama LGBTI lica.	ARS BiH MLJPI, ADS BiH	Kontinuirano	
1.6.4	Provođenje istraživanja o rodno zasnovanom nasilju i seksualnom uznemiravanju u ustanovama socijalne zaštite prilikom pružanja usluga;	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	2027.	
Izrada i implementacija mjera i aktivnosti s ciljem sprječavanja rodno zasnovanog nasilja i seksualnog uznemiravanja u ustanovama socijalne zaštite prilikom pružanja usluga.	Podrška projektima za jačanje kapaciteta i saradnje sa službama i ustanovama odgovornim za brigu i ostvarivanje prava žena žrtva seksualnog nasilja tokom i nakon rata;	ARS BiH MLJPI	2026.	
	Provesti istraživanje seksualnih stereotipa, rodno zasnovanog nasilja i seksualnog uznemiravanja u ustanovama socijalne zaštite.	ARS BiH MLJPI	2026.	

1.6.5 Podrška programima namjenjenim višestruko marginaliziranim grupama koje su izložene riziku od siromaštva i izoliranosti, a koje uglavnom čine žene, kako bi se podržalo njihovo uključivanje na tržište rada i ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu.	Grant podrška održivim projektima koji podstiču uključivanje višestruko marginaliziranih grupa na tržište rada i ostvarivanje prava na socijalnu zaštitu;	ARS BiH MLJPI	2026.	
	Provesti istraživanje o uključenosti na tržište rada žena i djevojčica romske nacionalnosti;	MLJPI BiH,	2026.	
	Podržati implementaciju Platforme za unapređenje prava žena romske nacionalnosti.	MLJPI BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
	Proširiti pokriće socijalnim osiguranjem za žene i djevojke/čice u pokretu;	MS BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
	Izraditi i usvojiti okvirne smjernice koje se odnose na pitanja žena sa invaliditetom i Strategiju za ukidanje diskriminatorskih rodni stereotipa;	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	2027.	
	Osigurati prepoznavanje i sprečavanje rodno zasnovanog nasilja privremenim prihvatnim centrima;	MS BiH, SPS BiH, ARS BiH MLJPI	2024.	
1.6.6 Implementacija promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja podizanja svijesti javnosti o važnosti	Utvrđiti pravo na besplatnu pravnu pomoć za LGBTI lica slabog imovnog stanja.	MP BiH, ARS BiH MLJPI	2024.	
	Kampanja za podizanje svijesti o prevenciji stigmatizacije samostalnih majki, posebno ako potiču iz manjinskih i marginaliziranih grupa, te prevencija stigmatizacije očeva u kontekstu tradicionalnog shvatanja da dijete	ARS BiH MLJPI	2025.	

ravnopravnosti spolova u pristupu i korištenju socijalne zaštite.	nakon razvoda treba biti povjereno na brigu isključivo majci.			
1.6.7 Praćenje napretka i izvještavanje o zastupljenosti žena i muškaraca u oblasti socijalne zaštite, pristupa i korištenja socijalnih usluga i socijalne zaštite.	Kreirati indikatore za praćenje uspješnosti provođenja aktivnosti u oblasti uspostavljanja socijalne sigurnosti za sve građane. ⁷⁴	ARS BiH MLJPI, MCP BiH	2026.	
Srednjoročni cilj 1.7: Rod i sigurnost				
Unapređenje sigurnosti građana i građanki uključujući višestruko marginalizirane grupe u BiH, kroz ravnopravno učešće žena u sprečavanju i rješavanju sukoba, te izgradnji i očuvanju održivog mira.				
<i>Mjera iz Gender akcionog plana BiH</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.7.1 Identificiranje prioriteta zakona, strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti odbrane i sigurnosti, s ciljem uvođenja i primjene međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u ovim oblastima.	Kontinuirano provoditi analizu konceptualnih, normativnih, programskih i organizacijskih akata u sistemu odbrane i sigurnosti i njihovu harmonizaciju u skladu sa međunarodnim i domaćim standardima za ravnopravnost spolova uključujući i donošenje afirmativnih mjera na osnovu istih i u skladu sa ZoRS-om; Ažuriranje postojećih i, u slučaju potrebe, izrada novih programa i planova u sistemu odbrane i sigurnosti u cilju implementacije međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova.	MO BiH, MS BiH ARS BiH MLJPI, MO BiH, MS BiH	Kontinuirano Kontinuirano	

1.7.2	Redovno sistematsko prikupljanje, analiza i objavljivanje podataka i informacija o stanju ravnopravnosti spolova u sektorima odbrane i sigurnosti.	Analiza postojećih i donošenje novih propisa, implementacijskih akata i organizacijskih mjera koje će osigurati vođenje rodno osjetljive statistike; Obuka trenera u oblasti uspostavljanja i vođenje rodno osjetljive statistike; Obuka osoblja u sistemu odbrane i sigurnosti o značaju i načinima provođenja aktivnosti sa ciljem vođenja rodno osjetljive statistike.	MO BiH i MS BiH ADS BiH, MO BiH, MS BiH, ARS BiH MLJPI ADS BiH, ARS BiH MLJPI, MO BiH, MS BiH,	2025. 2025. 2025.	
1.7.3	Implementacija ili podržavanje istraživanja na temu „Žene, mir i sigurnost“, s posebnim osvrtom na aktuelne sigurnosne prijetnje i izazove.	Provođenje istraživanja i analiza u sistemu odbrane i sigurnosti, uključujući ankete sa zaposlenima i rodne analize sa fokusom na aktuelne sigurnosne prijetnje i izazove.	MO i MS BiH	2026.	
1.7.4	Implementacija promotivnih aktivnosti, informativnih kampanja i kampanja podizanja svijesti javnosti o važnosti ravnopravnog učešća u oblastima odbrane i sigurnosti.	Promocije poslova u odbrambeno-sigurnosnom sektoru u saradnji sa obrazovnim institucijama i organizacijama, uključujući organizacije civilnog društva; Izrada publikacija, brošura, biltena, kao i web stranica i publikacija koristeći različite medije (facebook, twitter, instagram itd.); Medijska kampanja kroz različite sadržaje na televiziji i radiju, produkcija dokumentarnog	MO i MS BiH MO i MS BiH MO i MS BiH	Kontinuirano Kontinuirano Kontinuirano	

	programa o vojnim i aktivnostima sigurnosnih agencija; Organiziranje „Dana otvorenih vrata“ za mlade na lokacijama OS BiH i sigurnosnih agencija; Organiziranje saradnje sa institucijama i nevladinim organizacijama u BiH, međunarodnim organizacijama i partnerima u oblasti promocije i podizanja svijesti o važnosti ravnopravnosti spolova u odbrambenom i sigurnosnom sektoru.	MO i MS BiH MO i MS BiH	Kontinuirano Kontinuirano	
1.7.5 Redovno praćenje i izvještavanje o napretku institucija u primjeni međunarodnih i domaćih standarda ravnopravnosti spolova u oblastima odbrane i sigurnosti.	Urediti konceptualni, normativni i organizacijski okvir za praćenje i izvještavanje o napretku institucija u primjeni međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova; Kontinuirano provoditi mjere u sistemu odbrane i sigurnosti za praćenje i izvještavanje o napretku institucija u primjeni međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u skladu sa konceptualnim, normativnim i organizacijskim aktima u sistemu odbrane i sigurnosti; Kontinuirano dostavljati izvještaje i informacije o napretku institucija u primjeni međunarodnih i domaćih standarda za	MO i MS BiH MO i MS BiH MO i MS BiH	2023. Kontinuirano Kontinuirano	

	ravnopravnost spolova u sistemu odbrane i sigurnosti; Vršiti razmjenu informacija sa drugim agencijama i institucijama u BiH i međunarodnim partnerima u skladu sa uspostavljenim oblicima saradnje.	MO i MS BiH	Kontinuirano	
--	--	-------------	--------------	--

Srednjoročni cilj 1.8:

Promovisanje ravnopravnosti spolova i socijalne ravnopravnosti u svim segmentima upravljanja životnom sredinom.

<i>Mjera iz Gender akcionog plana</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Nadležne institucije</i>	<i>Rok</i>	<i>Napomena</i>
1.8.1 Identificiranje prioriteta zakona i implementacija gender analize, strategija, akcionih planova, programa i drugih akata u oblasti upravljanja okolišem s ciljem uvođenja i primjene međunarodnih i domaćih standarda za ravnopravnost spolova u ovoj oblasti i utvrđivanja nedostataka, prednosti, stvarnih potreba i mogućnosti sa aspekta ravnopravnosti spolova.	Razviti procedure za implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH kojima će se osigurati ravnopravno učešće oba spola u procesima planiranja, donošenja odluka i provođenja mjera vezanih za održivu okolinu; Identificirati postojeću međunarodnu i domaću dokumentaciju iz oblasti okoliša te izvršiti analizu i usklađivanje sa gender aspekta, u skladu sa preporukama UN CEDAW Komiteta; Provesti ESAP strategiju, Integrisati gender komponentu u postojeće programe i politike iz oblasti okoliša (LED strategija, strategije ruralnog razvoja);	MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI	2024. 2024. 2025.	

1.8.2	Unaprijediti sistem za prikupljanja rodno osjetljivih podataka i definirati set rodno osjetljivih kvantitativnih i kvalitativnih indikatora u oblasti upravljanja životnom sredinom.	Provesti preporuke iz Izvještaja o mapiranju rodni podataka u oblasti okoliša, mapiranje roda u zakonskim aktima; Nastaviti prikupljanje indentificiranih podataka iz navedenog Izvještaja, i u skladu sa preporukama Izvještaja proširiti set nedostajućih indikatora.	ARS BiH MLJPI, BHAS, ARS BiH MLJPI, BHAS,	2024. 2026.	
1.8.3	Identificirati rodna pitanja za istraživanja, naročito sa aspekta rodno osjetljivih uticaja na ljudsko zdravlje i izloženosti prirodnim katastrofama.	Podržati provođenje istraživanja sa aspekta rodno osjetljivog uticaja klimatskih promjena/okoliša na zdravlje ljudi. Konkurs za naučne radove u oblasti održivog razvoja, s akcentom na ravnopravnost spolova; Podrška razvoju / ažuriranju nastavnog plana i programa za predmet održivi razvoj na studijima ekonomije u BiH.	ARS BiH MLJPI, MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI, MVTEO BiH ARS BiH MLJPI, MVTEO BiH	2024. 2025. 2025.	
1.8.4	Podizati svijest o različitim vrstama novih tehnologija u oblasti upravljanja životnom sredinom i netehničkih inovacija koje štede vrijeme i energiju i koje su prilagođene različitim potrebama žena i muškaraca.	Podizanje svijesti na temu štednja energije i inovacije i njihovog uticaja na različite potrebe muškaraca i žena.	ARS BiH MLJPI	2026.	
1.8.5	Provoditi edukativne aktivnosti o primjeni <i>gender mainstreaminga</i> i posebnih mjera i instrumenata u kontekstu upravljanja životnom sredinom, uključiti i informacije o	Podizanje svijesti djece i omladine o važnosti njihovog učešća u zaštiti okoliša (kroz kampanje, nastavne procese i udžbenike);	MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	

intervencijama NVO sektora na podizanju svijesti o zaštiti okoliša.	Kampanja za podizanje svijesti građanki i građana o važnostima zaštite i uređenja zelenih gradskih površina.	MVTEO BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano	
1.8.6 Podsticati finansijska izdvajanja za posebno ciljane intervencije za unapređenje socijalne ravnopravnosti i ravnopravnosti spolova, za ekonomsko osnaživanje ranjivih društvenih grupa, posebno žena, u oblasti tzv. zelenog poduzetništva, ponovne upotrebe reciklaže, otpada itd.	Podsticati, poslovne, društvene, političke i naučne institucije da rade na rješavanju i otklanjanju posljedica degradacije okoline u oblastima koje posebno pogađaju žene; Grant podrška proizvodnji i plasiranju na tržište ekološki zdrave hrane; Inicirati pokretanje programa koji imaju za cilj prilagođavanje okoline licima s invaliditetom.	MVTEO BiH , ARS BiH MLJPI MVTEO BiH , ARS BiH MLJPI MLJPI BiH, MCP BiH, ARS BiH MLJPI	Kontinuirano 2027. 2024.	
1.8.7 Uspostaviti adekvatan i konzistentan sistem monitoringa.	Izraditi indikatore za praćenje uspjeha aktivnosti u oblasti ravnopravnosti spolova i održivog razvoja.	ARS BiH MLJPI	2026.	